

מרד בר כוכבא - חלק א

לפניכם שתי דרכים מוצעות להעברת הנושא:

הראשונה - שיעור פרונטאלי בכיתה הכולל דיון, סרטונים, קריאת מקורות ומידע בספר הלימוד וכתובת תשובות במחברת (ראו להלן).

השנייה - משחק "חפש את המטמון" הכולל ביצוע משימות בכרטיסים, תוך קריאת מקורות ומידע בספר הלימוד. בסיום השיעור תצפה כל הכיתה בסרטונים.

כרטיסי ביצוע המשימות למשחק "חפש את המטמון" יישלחו בקובץ נפרד.

שיעור פרונטאלי

פתיחה:

אפשרות א: נציג בפני התלמידים את התמונות בקובץ המצורף ונשאל: מה המשותף לכולן? (ביתר, נחש, מערה, כוכב, ברית מילה).

אפשרות ב: נציג בפני התלמידים מטבע/שטר/בול ועליו הכיתוב "פלשתינה". נשאל את התלמידים: האם שם זה מוכר לכם? ממתי החל השימוש בשם זה? על שאלה זו ננסה לענות בשיעורים הבאים.

פעילות א: נבקש מהתלמידים לקרוא את המידע בעמודים 130 - 131 בספר הלימוד ונשאל: מהו הגורם המשמעותי ביותר, לדעתכם, להתמררות היהודים נגד השלטון הרומי? מדוע?

הגורמים הנ"ל הביאו, בסופו של דבר, ליציאה למרד.

בנקודה זו נוכל להסביר לתלמידים מה הם גורמים עקיפים וגורמים ישירים ולערוך הבחנה ביניהם:

גורמים עקיפים - הרג אלפי יהודים ולקחת רבים לעבדות/הפקעת אדמות/מיסים גבוהים וכו'. גורמים ישירים - איסור קיום ברית מילה/שיקום ירושלים כעיר אלילית]

תשובה לשאלה בעמוד 131:

היהודים תפסו את משמעות הסמל כרצון למחוק את עברה וזהותה של ירושלים כעיר יהודית ולבנות אותה מחדש כעיר אלילית, בעלת דת ותרבות המנוגדות לחלוטין לרוח היהודית. התחושות שסמל זה עורר בהם היו: כעס, זעם, תסכול ורצון להתקומם.

פעילות ב: על מנת לעמוד על משמעות שמותיו של מנהיג המרד כמו גם על יחסו של רבי עקיבא אליו, נציג בפני התלמידים את המקורות הבאים:

"שהרי רבי עקיבה חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוזבא המלך. והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעוונות" (רמב"ם, משנה תורה, שופטים, הלכות מלכים, פי"א, ה"ג)

”תני ר’ שמעון בן יוחי עקיבה ר’ היה דורש (במדבר כד, יז) ‘דרך כוכב מיעקב’ דרך כוזבא מיעקב. ר’ עקיבה כד הוה חמי בר כוזבה הוה אמר דין הוא מלכא משיחא”.

תרגום: עקיבא רבי היה דורש: דרך כוכב מיעקב - דרך כוזבא מיעקב. כשהיה רבי עקיבא רואה את בר כוזבא היה אומר: ‘זה הוא מלך המשיח’.

שאלות לאור המקורות לעיל:

- מה היה שמו המקורי של מנהיג המרד? כיצד כינה אותו רבי עקיבא ומדוע?
- כיצד באה לידי ביטוי תמיכתו של רבי עקיבא בבר כוכבא? (המושג “נושא כליו” יכול להתפרש כתמיכה מוסרית בו ויתכן כי עודד את תלמידיו ליטול חלק במרד).

פעילות ג: נצפה עם התלמידים בסרטון הבא, העוסק במערכות המסתור של בר כוכבא ואנשיו: <https://www.youtube.com/watch?v=nWdKmFO4S4M> (יש לצפות מ 2:46 דקות ועד 5:33 דקות). סביר להניח שמספר תלמידים טיילו במקומות אלו וירצו לשתף את הכיתה בחוויותיהם.

ניתן להשתמש במפה זו על מנת להמחיש לתלמידים באלו אזורים התרחש המרד (יש לשים לב כי לא ברור האם הצליחו המורדים לשחרר את ירושלים מידי הרומאים במהלך המרד)

(<https://lib.toldot.cet.ac.il/pages/item.asp?item=17459>)

פעילות ד: נצפה עם התלמידים בסרטון הבא, העוסק במציאת מטבע מתקופה זו (שימו לב שהמידע המובא בסרטון זה מתייחס למטבעות שנמצאו מתקופה זו בירושלים)

ונענה על השאלות בעמוד 133. <https://www.youtube.com/watch?v=bScvo5jkW4o>

תשובות לשאלות בעמוד 133:

- א. הכיתוב על המטבע "לחרות ישראל" מצביע על תהליך הפוך מהתהליך שראינו במרד הגדול. כאן, ככל שעובר הזמן מודגשת החרות הלאומית, הריאלית (ואילו במטבעות המרד הגדול ככל שעובר הזמן מודגשת הגאולה המעידה על פן דתי, משיחי, ניסי)
- ב. יתכן כי בר כוכבא וחייליו האמינו באמת ובתמים בכוחם לנצח את הרומאים גם ללא התערבות ניסית משמים.
- ג. גישתו של בר כוכבא מעידה על גאווה גדולה (ע"פ חז"ל גאווה זו היתה חיסרון) וגם על אמונה בלתי מעורערת בכוחו ובכוח חייליו לנצח את הרומאים במלחמה ללא התערבות אלוקית. גישה זו משתקפת בכיתובים במטבעות שנטבעו בשנים המאוחרות למרד, אשר אינם כוללים שימוש במונחים בעלי אופי דתי משיחי (ויתכן כי זו הסיבה לכך שהיו חכמים שלא הסכימו עם זיהויו של בר כוכבא כמשיח).

בשיעור הבא נעסוק בדיכוי הסופי של המרד ובתוצאותיו.